

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פרשת בלק תשע"ב

את כל אשר עשה ישראל לאמורי (כ"ב - ב')

הפסוק בא לרמז את כוחן של ישראל בתפילתן לפעול כל מה שנצרך להם, ואמר "כל אשר עשה ישראל" שהכל יכול לעשות ישראל "לאמורי" מלשון לאמור בפיו, לפעול ישועות בכח האמירה.

(הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א)

וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה (כ"ב - ה')

אומר רש"י, מפני מה השרה הקב"ה שכינתו על עובד כוכבים רשע כדי שלא יהיה פתחון פה לעובדי כוכבים לומר אילו היו לנו נביאים חזרנו למוטב, העמיד להם נביאים והם פרצו גדר העולם וכו'. ולכאורה קשה, הרי עדיין יוכלו הגויים לטעון שלישראל עמד נביא כמשה, ואילו להם עמד נביא בעל גאווה, רשע וצר עין, ואילו העמיד הקב"ה גם להם נביא כמשה, היו חוזרים למוטב. ואפשר לתרץ לפי מעשה שארע לי: פעם אחת חשתי בעיני, דרשתי ברופאים מי הוא הרופא הטוב ביותר, והמליצו לי על רופא אחד המרפא כל מחלה בכח סגולות. על כך השבתי שלאמתו של דבר כל יהודי צריך ללכת לצדיק הדור כדי שיתפלל עליו ויתרפא, אולם דרשו חז"ל בגמרא (ברכות ד' ס') על הפסוק "ורפא ירפא" מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות. והכתוב מדבר ברופא רגיל, אולם אם כבר פונים לרופא שמרפא ע"י סגולות, מותב לפנות לצדיק הדור כמו המגיד מקוזניץ ולבקש ממנו שיתפלל בעדי.

כן הוא הנמשל, אומות העולם לא האמינו כלל בה' ובמשה עבדו, על כן נתן להם הקב"ה נביא משלהם ובו האמינו, אם כך אין להם יותר פתחון פה לומר שאינם מאמינים במשה, שהרי אם האמינו בבלעם, היה עדיף להאמין במשה.

(הרה"ק רש"ב מפרשיסחא זיע"א)

והוא רוכב על אתונו ושני נערו עמו (כ"ב - כ"ב)

ואצל אברהם אבינו ע"ה נאמר "שני נערו אתו", שניהם לקחו אתם את תכונותיהם, סגולותיהם ומידותיהם, וזה מרומז באותיות של המילה "נער" שהוא ר"ת נפש עין רוח, שכן לפי חז"ל (אבות פרק חמישי) היה אברהם אבינו בעל עין טובה, רוח נמוכה, ונפש שפלה, ולעומתו, בלעם היה בעל עין הרע, רוח גבוהה, ונפש רחבה.

(חידושי הרי"ם)

חטאתי כי לא ידעתי (כ"ב - ל"ד)

הרה"ק ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א שאל פעם רב אחד למה אין הוא מתעניין בגורלו המר של יהודי מתושבי עירו, ענה לו הרב: לא ידעתי כלל על מצבו הרע, אמר לו הרה"ק מצאנו: אצל בלעם נאמר "חטאתי כי לא ידעתי", ולכאורה קשה, אם בלעם לא ידע, במה חטא? מכאן משמע שאי הידיעה עצמה הוא חטא, רב בישראל צריך לדעת מה שעובר על תושבי עירו, על כל עוול וקיפוח, על כל מר ומצוק, הוא צריך להרגיש דברים מעין אלה, ואם אין הוא יודע וגם אינו מרגיש, הרי הוא חוטא, וצריך לתקן את זה.

הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב (כ"ג – ט')

מסופר על הבעש"ט הקדוש זיע"א שחזר פעם בערב שבת מהמקוה בו טבל לכבוד שבת קודש, לפתע שמע רעש והמולה מחבורת גויים שצעדו בקצה הרחוב בשמחה והוללות מתוך שכרות, וחסמו את כל רוחב הדרך, חשש הבעש"ט שמא יגע בו אחד הערלים, משום כך נצמד לקיר ככל יכולתו. כאשר עברו הגויים על פניו, שמע הבעש"ט את אחד הגויים אומר לחברו: איוואן, הזהר מהיהודי הזה שלא יגע בך ויטמא אותך. חייך הבעש"ט ואמר: עתה התבאר לי הפסוק "הן עם לבדד" עם ישראל נשאר "בדד" בקדושתו משום ש"ובגוים לא התחשב", הגויים עצמם אינם מחשיבים אותו כעם, אלא מתרחקים ממנו.

תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו (כ"ג – י')

בלעם הרשע לא רצה לחיות חיי יהודי, כי לא קלים הם החיים של היהודי המאמין, כי זאת מותר וזאת אסור, זה מותר לאכול וזה אסור לאכול וכו', אולם לא כן הוא המוות של היהודי, בו רואה היהודי רק מעבר מחיי שעה לחיי עולם, היהודי מאמין בהשארת הנפש ובשכר ועונש, משום כך אין המוות מפיל עליו כ"כ אימה, ולכן רצה בלעם למות מות ישרים כיהודי. אולם אין זה חכמה יתירה למות כיהודי, החכמה היא לחיות חיי יהודי.

(חפץ חיים זיע"א)

אפס קצהו תראה וכולו לא תראה (כ"ג – ג')

אי' בספה"ק דכדי לעלות במעלות עבודת השי"ת, צריך להיות במתינות ולא במרוצה וחפזון, אלא ממדרגה למדרגה תעלינו, ולבסוף יבואו לדרגות גבוהות, וע"כ "אפס קצהו" אם יתחיל מן הקצה מעט מעט אזי "תראה", אולם "וכולו" אם רוצה בפעם אחת לעלות מדרגות רבות אזי עלול ליפול ו"לא תראה".

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעם א-ל (כ"ג – ג')

הנוהג בעולם הוא כשפוגש אדם את רעהו, הוא מתעניין ושואל: מה שלומך? מה מעשיך? וכו'. כך צריך כל אדם לשאול את עצמו "מה פעל א-ל"? האם כבר פעלת היום דבר מה בעבור אלקים, האם גרמת היום נחת רוח לבורא כל עולמים?

(בית אברהם – סלונים)

פניני השבת

שלוש סעודות בשבת

איתא בגמרא (שבת ק"ז ע"ב) ת"ר כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת, שלש, רבי חידקא אומר ארבע, וכו', והלכה כרבנן דצריך לאכול ג' סעודות. ויש שמקפידין בשב"ק אחר הצהרים לאכול קצת מיני מזונות ומתיקה וקוראים לזה "סעודת רבי חידקא" שמחייב לאכול ד' סעודות, ויש שנוהגים לכן בקידוש ביום לאכול מזונות ולברך ברכה אחרונה. ובפוסקים נחלקו, לרש"י ס"ל דסעודות הם "דאורייתא", ולמהר"ל ס"ל שמצות הסעודות הם "דרבנן" וקרא אסמכתא בעלמא.